

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЇ

К. О. Новакова, ст. гр. МЕ-12

О. М. Левченко, д.е.н., проф.

Кіровоградський національний технічний університет

Актуальність дослідження розвитку концепції стратегічного управління корпорації полягає у тому, що аналізуючи її еволюцію виявляються основні тенденції її розвитку, взаємозв'язки різних факторів, що впливають на управління організацією. Це дає змогу сформулювати гіпотези щодо подальших змін у даній концепції. Дане положення базується на тому, що стан ринку в умовах сучасних економічних відносин і жорсткої конкуренції є нестабільним і швидко змінюється, залишаючи організації, що не в змозі підлаштуватися під нові вимоги, позаду і ставить уміння корпорацій діяти превентивно за головний фактор виживання.

В таких умовах стратегічне управління, як концепція керування організаціями та як наука продовжує динамічно розвиватись у відповідь на загрози швидкоплинного середовища, такі як його нестабільність, глобалізаційні процеси та загострення конкуренції. Постійна трансформація економічних систем та принципів взаємодії між ними залишають тему концепції стратегічного управління об'єктом постійного інтересу як науковців, так і організацій різного масштабу. Внаслідок її стабільної актуальності дана концепція постійно вивчається та аналізується зі сторони як українських, так і зарубіжних вчених, таких як Г. Клейнер, А. Аекер, У. Кінг, Д. Кліланд, Г. Міцберг, А. Дж. Стрікланд, В. Г. Герасимчук, А. П. Наливайко, В. С. Понамаренко, В. Бабайєв, О. Без'язичний, В. Куйбіди, Л. Бондаренка, О. Бойко-Бойчука та інших.

Метою статті є аналіз еволюції концепції стратегічного управління корпорації, наведення історії розвитку даної концепції та процесу її перетворення у наукову дисципліну, розкриття концепції стратегічного управління та встановлення її термінологічної бази, основних атрибутів, а також виділення тенденцій розвитку концепції.

На сьогоднішній день стратегічне управління є загальновизнаним науковим напрямом у розвинених країнах. Стан концепції стратегічного управління сьогодні – це результат її еволюційного розвитку та комбінація набутих знань протягом останнього століття, проте динамічність розвитку даної науки впливає на нестабільність термінології, різноманітність поглядів науковців щодо проблем та питань стратегічного менеджменту, нечіткі границі теоретичних положень і як наслідок еkleктичність понять концепції стратегічного управління корпорації.

Виходячи з вищесказаного, першочерговим моментом для розгляду еволюції концепції стратегічного управління є визначення та уточнення основних термінів.

Концепція управління – це система ідей, принципів, уявлень, що зумовлюють мету функціонування організації, механізми взаємодії суб'єкта та об'єкта управління, характер відносин між окремими ланками його внутрішньої структури, а також визначають необхідний ступінь урахування впливу зовнішнього середовища на розвиток підприємства [1]

Стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднуються цільовий та інтегральний підхід до діяльності організації, що дає можливість встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями та потенціалом організації та приводити їх у відповідність шляхом розробки та ре-алізації системи стратегій («стратегічного набору»). Концепція стратегічного управління лежить в основі стратегічного мислення і знаходить вираження у характерних рисах її застосування. [2]

Поштовхом до появи концепції стратегічного управління став новий рівень економічного добробуту у розвинених країнах світу, коли споживачі змістили фокус власних

інтересів з питання «де можна придбати товар?» на питання «у якого підприємства придбати товар?» внаслідок насичення ринку та появи конкуренції між виробниками не лише з внутрішніми конкурентами, а й зовнішніми, де критичною точкою переходу стало перевищення пропозиції над попитом. Ті організації, що сприйняли це як тимчасове явище зазнали занепаду через неготовність змінюватись і підлаштовуватись під трансформоване середовище, адже ці зміни стали базовими для подальшого розвитку, а отже це вимагало докорінних змін у системі управління підприємством.

Першими економістами, що висвітлили данну проблему стали А. Чандлер (1962 р.), І. Ансофф (1965 р.), К. Ендрюс (1971 р.), проте спочатку концепція стратегічного управління розглядалась односторонньо, як довгострокове планування виробництва та вивчення потреб ринків.

Наступним переосмисленням концепції стало розуміння організацій, що стратегічне управління є вже необхідністю, без впровадження чого будь-яке підприємство припинить своє існування.

Безумовне прийняття концепції стратегічного управління як основи діяльності підприємства зафіксувалося в підприємницькому середовищі в 80-х роках, коли до обов'язково довгострокового планування приєдналось розуміння потреби будувати діяльність на основі вимог зовнішнього середовища, а також того факту, що це середовище не є стабільним, одже плани не є стабільними і мають переглядатися своєчасно.

Значимою подією в еволюції стратегічного управління стало заснування Товариства стратегічного управління у 1981 р. у Лондоні. Метою товариства стало поширення концепції стратегічного управління та співпраці [3]. На даний момент членами Товариства є майже 3000 осіб – вчені, підприємці, консультанти з більш ніж 80 країн світу [4].

У 1990 р. Дж. Фредріксон видав працю «Перспективи стратегічного управління», пізніше Р. Румлет, Д. Счендел, Д. Тіз опублікували працю «Фундаментальні питання стратегічного управління».

Необхідність детального дослідження концепції стратегічного управління була реалізована у працях економістів Р. Хоскісона, М. Хітта, У. Вана, Д. Іу у праці «Теорія і дослідження в сфері стратегічного управління: коливання маятника» (1999 р.), де вчені намагалися дати визначення поняттям інтернаціоналізації, співпраці між підприємствами, стратегії та конкуренції на ринках продукції та проаналізувати значимі фактори у стратегічному управлінні і зв'язок між ними.

А. Петігрю, Х. Томас, Р. Віттінгтон у 2002 р. опублікували роботу «Настільна книга Стратегічного Управління», що стало своєрідною «біблією» стратегічного управління.

Р. Наг, Д. Хембрік, М. Чен у праці «Що являє собою стратегічне управління у дійсності? Індуктивні висновки щодо визначення сфери діяльності» визначили сім ключових компонентів стратегічного управління, якими стали продуктивність, підприємства, стратегічні ініціативи, зовнішнє середовище, внутрішня організація, менеджери та власники і ресурси (2007 р.).

Грунтовне дослідження стратегічного управління, як науки пізніше здійснили вчені Д. Кетчен, Б. Бойд, Д. Бьорг у своїй праці «Методологія і дослідження в сфері стратегічного управління. Досягнення минулого та проблеми майбутнього» (2008 р.).

Наступним значним дослідженням стали праці Дж. Моліни-Сйзорін «Змішані методи дослідження в стратегічному менеджменті: фактори впливу та інструменти» (2012 р.) та Г. Ронда-Пупо і Л. Гуерас-Мартін та «Динаміка співпраці у стратегічному управлінні» (2010 р.) та «Рушійні сили еволюції концепції стратегічного управління 1962–2008» (2012 р.) і «Енциклопедія стратегічного управління» (2013 р.)

Відповідно до вищезгаданих джерел, можна відслідкувати як змінювалось розуміння концепції – починаючи від управління на основі контролю концепція стратегічного управління перетворилась на управління на основі екстраполяції, коли темп змін прискорюється, але майбутнє ще можна передбачати шляхом екстраполяції минулого і згодом трансформувалась в управління на основі передбачення змін, коли почали виникати

несподівані явища й темп змін прискорився, однак не настільки, щоб не можна було вчасно передбачити майбутні тенденції й визначити реакцію на них і наданий момент актуальним є управління на основі негайних рішень, яке формується за останніх часів, в умовах, коли багато важливих завдань виникають настільки стрімко, що їх неможливо вчасно передбачити [5].

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що концепція стратегічного управління буде і надалі зазнавати змін, це пов'язано з нестабільністю зовнішнього середовища, потреб споживачів, сировинної бази, процесами глобалізації, співпраці та інтеграції корпорацій, технологічним удосконаленням та автоматизацією процесів виробництва і відповідно концепція стратегічного управління буде й надалі розвиватися та удосконалюватись охоплюючи всі сфери діяльності суспільства.

Список літератури

1. Шершньова З. Є. Стратегічне управління. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/22536/>
2. М. І. Небава, О. Г. Ратушняк Менеджмент організацій та адміністрування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://posibnyky.vntu.edu.ua/rat_1/index_4.htm
3. Strategic Management Society. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Strategic_Management_Society
4. Strategic Management Society. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strategicmanagement.net/>
5. С. Пакулін, Т. Кушнір, Л. Філіпішина. Еволюція концепції стратегічного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=17435

УДК 658

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Ю. В. Соколенко, *ст. гр. МЕ-12*

О. М. Левченко, *д.е.н.проф.*

Кіровоградський національний технічний університет

Розвиток та становлення стратегічного менеджменту як окремої області дослідження і управлінської практики відбувалось поступово, в рамках загальної еволюції менеджменту.

Сам термін «стратегічне управління» як цілісна економічна категорія існує вже близько тридцяти років, але перші спроби започаткування теорії стратегічного управління може бути датовано ще кінцем XIX – початком XX ст. Цей період характеризувався кардинальними змінами у виробничих процесах, які були пов'язані зі зростанням масштабів виробництва, концентрації капіталів і рівня складності технологічних схем, сформованих під впливом останніх досягнень науково-технічної думки. Ці умови стали причиною для докорінної перебудови моделі управління бізнесом, ця модель повинна базуватися в основному на емпіричних даних, а не науково обґрунтованих принципах, нормах і стандартах.

Питаннями щодо розвитку теорії та методології стратегічного управління займалися багато зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких необхідно виділити: Р. Акоффа, І. Ансоффа, А. Томпсона, А. Стрикленда, І. А. Бланка, В. Р. Весніна, О. С. Віханського, Д. Гейделя, К. Джонсона, В. С. Єфремова, Г. Мінцберга, Є. Г. Новицького, Дж. Пірса, М. Портера, М. М. Мартиненко, І. А. Ігнат'єву, Б. М. Мізюка, Б. Г. Литвака, Л. І. Федулову, З. Є. Шершньову, Р. А. Фатхутдінова, Ханса Віссема та інших. Теорія стратегічного менеджменту виникла, у першу чергу, через необхідність чіткого встановлення різниці між поточним управлінням на рівні виробництва та управлінням, що здійснюється на вищому